

Права та пільги переселенців

Тимчасова окупація Кримського півострова та бойові дії на сході стали серйозним випробуванням для країни та спричинили вимушену внутрішню міграцію частини населення. З'явилося поняття внутрішньо переміщених осіб, а на законодавчому рівні триває постійний процес, спрямований на посилення захисту їх прав, свобод та гарантування пільг.

«Голос України» вирішив систематизувати основні права, пільги та гарантії переселенців у соціальній, трудовій, житловій та інших сферах суспільного життя.

Соціальна підтримка

Переселенцям виплачується щомісячна адресна допомога для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг. Для непрацездатних осіб — 884 грн., для працездатних — 442 грн. Розмір такої допомоги не оподатковується.

Постанова уряду від 1 жовтня 2014 р. № 505.

Надання соціальних та адміністративних послуг, проведення державної реєстрації актів цивільного стану, внесення змін до актових записів цивільного стану, їх поновлення та анулювання здійснюється за місцем перебування.

Ст.9 ЗУ «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».

Особа, яка звільнилася з роботи, за відсутності документів, що підтверджують факт звільнення, періоди трудової діяльності та страхового стажу, реєструється як безробітна та отримує допомогу по безробіттю, соціальні та інші послуги за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням на випадок безробіття відповідно до чинного законодавства.

Ст.7 ЗУ «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».

Особа, яка не звільнилася з роботи, у разі неможливості продовження роботи за попереднім місцем проживання, для набуття статусу безробітного та отримання допомоги по безробіттю та соціальних послуг за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням на випадок безробіття може припинити трудові відносини, надавши нотаріально посвідчену письмову заяву про припинення працівником трудових відносин з підтвердженням того, що ця заява таким громадянином надіслана роботодавцю рекомендованим листом.

Ст.7 ЗУ «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».

Особа, яка не має документів, необхідних для надання статусу безробітного, отримує статус безробітного без вимог, що застосовуються за звичайної процедури. До отримання документів та відомостей про періоди трудової діяльності, заробітну плату, страховий стаж допомога по безробіттю цим особам призначається у мінімальному розмірі — 544 грн.

Ст.7 ЗУ «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», Постанова «Про мінімальний розмір допомоги по безробіттю» від 12.04.2012 за № 327.

Переселенці мають право на отримання матеріального забезпечення, страхових виплат та соціальних послуг за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності і від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, безпосередньо у робочих органах Фонду соціального страхування України за фактичним місцем проживання, перебування.

Ст.7 ЗУ «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».

Підприємницька діяльність

Припинення самозайнятості переселенця здійснюється за спрощеною процедурою за місцем фактичного проживання такої особи на підставі довідки про взяття на облік із відміткою про реєстрацію.

Ст.7 ЗУ «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».

Реєстрація переселенцем юридичної особи (за умов її входження до складу засновників такої юридичної особи) або реєстрація фізичної особи — підприємця здійснюється за спрощеною процедурою за місцем фактичного проживання такої особи.

Ст.7 ЗУ «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».

Проведення реєстраційних дій, пов'язаних із зміною складу засновників (учасників) та керівника юридичної особи, місцезнаходження якої є територія проведення АТО, на період її проведення забороняється.

Ст.4 ЗУ «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції».

Ліцензії та документи дозвільного характеру, видані суб'єктам господарювання, які здійснюють діяльність на території проведення антитерористичної операції, строк дії яких закінчився у період її проведення, вважаються такими, що продовжили свою дію на період проведення антитерористичної операції.

Ст.5 ЗУ «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції».

Суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність на території проведення АТО, звільнені від плати за користування земельними ділянками державної та комунальної власності, а також орендної плати за користування державним та комунальним майном.

Ст.6, 7 ЗУ «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції».

Забороняється проведення планових та позапланових перевірок суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність у зоні проведення АТО.

Ст.3 ЗУ «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції».

Сфера охорони здоров'я

Переселенець має право на забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації, на одержання реабілітаційних послуг відповідно до законодавства за місцем перебування.

Ст.7 ЗУ «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».

Переселенці мають право на безпечні умови життя і здоров'я; забезпечення лікарськими засобами у випадках та порядку, визначених законодавством; надання необхідної медичної допомоги в державних та комунальних закладах охорони здоров'я.

Ст.9 ЗУ «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».

Освіта

Право на продовження здобуття певного освітнього рівня на території інших регіонів України за рахунок коштів державного бюджету або інших джерел фінансування.

Ст.7 ЗУ «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».

Влаштування дітей у дошкільні та загальноосвітні навчальні заклади.

Ст.9 ЗУ «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».

Держава забезпечує дітям, зареєстрованим як внутрішньо переміщені особи, у тому числі дітям, які навчаються за денною формою навчання у вищих навчальних закладах, - до закінчення навчальних закладів, але не довше ніж до досягнення ними 23 років, державну цільову підтримку для здобуття вищої освіти у державних та комунальних навчальних закладах.

Ст.44 ЗУ «Про вищу освіту».

Виборча галузь

Внутрішньо переміщена особа реалізує своє право голосу на виборах Президента України, народних депутатів України, місцевих виборах та референдумах шляхом зміни місця голосування без зміни виборчої адреси

Ст.8 ЗУ «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».

Житлова сфера

Право на забезпечення органами державної виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та суб'єктами приватного права можливості безоплатного тимчасового проживання (за умови оплати особою вартості комунальних послуг) протягом шести місяців з моменту взяття на облік внутрішньо переміщеної особи.

Ст.9 ЗУ «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».

Створення належних умов для її постійного чи тимчасового проживання.

Ст.9 ЗУ «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».

Сприяння у поверненні на попереднє постійне місце проживання.

Ст.9 ЗУ «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».

Трудові відносини

На період проведення антитерористичної операції до працівників державних підприємств, установ і організацій, які переміщуються з районів проведення АТО, не застосовуються такі положення: тривалість роботи за сумісництвом не може перевищувати чотирьох годин на день і повного робочого дня у вихідний день; відпустка на роботі за сумісництвом надається одночасно з відпусткою за основним місцем роботи; заборона працювати за сумісництвом керівникам державних підприємств, установ і організацій, їхнім заступникам, керівникам структурних підрозділів та їхнім заступникам.

Постанова уряду від 4 березня 2015 р. № 81.

Проїзд

Місцеві державні адміністрації в межах своїх повноважень забезпечують безплатний проїзд для повернення до свого покинутого постійного місця проживання у всіх видах громадського транспорту у разі зникнення обставин, що спричинили таке переміщення.

Ст.9, ст.11 ЗУ «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».

Інші

Місцеві державні адміністрації забезпечують допомогу за клопотанням внутрішньо переміщеної особи у переміщенні рухомого майна при поверненні до залишеного місця проживання.

Ст.11 ЗУ «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».

На час проведення АТО забороняється нарахування пені та/або штрафів на основну суму заборгованості із зобов'язань за кредитними договорами та договорами позики з 14 квітня 2014 року громадянам України, які зареєстровані та постійно проживають або переселилися у період з 14 квітня 2014 року з населених пунктів, де проводилася антитерористична операція, а також юридичним особам та фізичним особам — підприємцям, що провадять свою господарську діяльність на території населених пунктів, де проводилася антитерористична операція

Ст.2 ЗУ «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції».

У разі, якщо останнім місцем проживання спадкодавця є населений пункт, на території якого органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження, місцем відкриття спадщини є місце подання першої заяви, що свідчить про волевиявлення щодо спадкового майна, спадкоємців, виконавців заповіту, осіб, заінтересованих в охороні спадкового майна, або вимоги кредиторів. Якщо місце проживання спадкодавця невідоме, а нерухоме майно або основна його частина, у разі відсутності нерухомого майна - основна частина рухомого майна знаходиться на території, передбаченій частиною першою цієї статті, місцем відкриття спадщини є місце подання першої заяви, що свідчить про волевиявлення щодо спадкового майна, спадкоємців, виконавців заповіту, осіб, заінтересованих в охороні спадкового майна, або вимоги кредиторів.

Ст. 9-1 ЗУ «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції».

Відшкодування шкоди, заподіяної громадянам терористичним актом, провадиться за рахунок коштів державного бюджету України відповідно до закону і з наступним стягненням суми цього відшкодування з осіб, якими заподіяно шкоду.

Ст.19 ЗУ «Про боротьбу з тероризмом».

Усі громадяни, які змушені були покинути свої домівки, повинні відчувати підтримку від держави. Бути захищеним кожен зможе лише тоді, коли знатиме свої права.
Наталя ТИТАРЕНКО, юрист.